

Календарно-тематичне планування з курсу «Історія України. Всесвітня історія» 6В клас.

Укладено на основі модельної програми «Досліджуємо історію і суспільство. 6 клас» для закладів загальної середньої освіти (автори Олександр Гісем, Олександр Мартинюк, Наталія Сорочинська, Ольга Гісем, Ярослав Василенко) і підручника цих же авторів. «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795).

Підручник Гісем Олександр, Гісем Ольга. Історія України. Всесвітня історія: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / За ред. В. М. В'ятровича. — Харків: Видавництво “Ранок”, 2023.

№	Дата	К-сть год.	Зміст теми	Групи результатів	Види навчальної діяльності	Очікувані результати
			ВСТУП			
1.	1.03	1	Первісна доба та Стародавній світ в історії людства. 1. Періодизація всесвітньої історії та історії України. Хронологія. Особливості літочислення «до нашої ери». 2. Джерела з історії Стародавнього світу. Видатні дослідники й дослідниці Стародавньої історії та їхні відкриття. 3. Підручник — інструмент вивчення Первісної та Стародавньої історії. Опрацювати вступ, с. 4-10.		Фронтальна робота: • розповідь та пояснення вчителя/вчительки; • бесіда вчителя/вчительки з класом; • виконання учнями/ученицями пізнавальних завдань під керівництвом учителя/вчительки; • дидактичні та інтерактивні ігри. Індивідуальна робота: • робота з ілюстративним наповненням підручника та іншим медіапродуктом (відео- та аудіоматеріали, 3D-моделі); • виконання завдань із використанням статичної та інтерактивної лінії часу;	Учень/учениця: • виокремлює основні підходи до періодизації історії людства та історії України; • визначає хронологічні межі історії Стародавнього світу та історії України; • розрізняє види історичних джерел, що використовуються для дослідження історії Стародавнього світу; • формулює загальний зміст курсу історії України та всесвітньої історії; • визначає функцію історичної періодизації; • усвідомлює взаємні зв'язки між історією України та всесвітньою історією; • застосовує терміни й поняття: «археологія», «Первісна доба», «кам'яний вік», «доба металів», «цивілізація»,

					• розв'язання хронологічних задач (з окремою увагою до особливостей літочислення «до нашої ери»); • поповнення словникового запасу відповідними поняттями й термінами.	«Античність»; • розв'язує хронологічні задачі; • працює з лінією часу; • користується підручником для виконання завдань у класі та вдома; аналізує ілюстративне наповнення підручника; • організовує свою діяльність та ефективну співпрацю в межах навчальних проєктів.
			Розділ 1. ЖИТТЯ ЛЮДЕЙ ЗА ПЕРВІСНИХ ЧАСІВ. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ НА ПОЧАТКУ ІСТОРІЇ ЛЮДСТВА			
2.	8.03	1	Народження людства. Найдавніша людина та природа. Етапи антропогенезу. 1. Основні теорії походження людини. 2. Формування людини сучасного біологічного типу (антропогенез). 3. Розселення людей на земній кулі. 4. Кого називають “південною мавпою”. 5. Перші “вмілі” люди. 6. Найдавніше населення України. <i>Опрацювати § 1-2, с. 11-16.</i>	ГР 1	Фронтальна робота: • розповідь та пояснення вчителя/ вчительки; • бесіда вчителя/ вчительки з класом; • одночасне виконання учнями та ученицями пізнавальних завдань під керівництвом учителя/ учительки; • встановлення послідовності історичних подій за допомогою лінії часу; • колективні обговорення (дискусії) за темами: — вплив неолітичної революції на подальший розвиток людських спільнот, — ролі чоловіка та жінки в первісному суспільстві; • виконання письмових	Учень/учениця: • виокремлює суть наукових і релігійних теорій походження людини; • показує основні напрямки розселення людей на земній кулі; • вказує час першої появи людини на українських землях; • називає основні стоянки та пам'ятки первісних людей на території України; • розрізняє різноманіття первісних форм релігійних вірувань: тотемізму, фетишизму, анімізму, магії; • зазначає основні етапи розвитку суспільної організації найдавніших людських спільнот; • розповідає про найдавніші протоміста Близького Сходу: Чатал-Гуюк, Єрихон; • визначає хронологічні межі трипільської та середньостогівської археологічних культур;
3.	15.09	1	Неандертальці та кроманьйонці. 1. Льодовиковий період. 2. Хто такі неандертальці. 3. “Людина розумна”. <i>Опрацювати § 3, с. 17-19.</i>			
4.	22.09	1	Палеоліт. Мезоліт. 1. Господарське життя найдавніших людей. 2. Давні знаряддя праці. 3. Палеолітичні стоянки.			

			4. Зміна природних умов. 5. Господарство доби мезоліту. <i>Опрацювати § 4-5, с. 20-26.</i>		робіт; • дидактичні ігри та інтерактивні вправи Індивідуальна робота: • робота з ілюстративним наповненням підручника та іншим медіапродуктом; • самостійне складання завдань: окремі питання, опитувальники, кросворди, ребуси тощо; • поповнення словникового запасу відповідними поняттями й термінами; • складання хронологічних таблиць, ментальних карт, «асоціативних кушів» тощо. Групові роботи (у складі пар та/або малих груп): • взаємодія учнів та учениць у складі пар або малих груп (взаємоопитування, діалоги й репліки для коміксів про життя первісних людей, робота з речовими джерелами тощо); • робота з додатковими джерелами: — підготовка повідомлень/презентацій за темою на вибір (життя та заняття людських спільнот на українських землях за палеоліту / мезоліту / неоліту / енеоліту), — добір експонатів для	• з'ясовує чинники, що впливають на основні заняття людей; • пояснює значення для людських спільнот переходу відпривласнювального (збиральництво, полювання, рибальство) до відтворювального (землеробство та скотарство) господарства; • застосовує терміни й поняття: «антропогенез», «пітекантроп», «неандерталець», «кроманьйонець», «homo sapiens (людина розумна)», «стоянка первісних людей», «археологічна культура», «рід», «родова громада», «територіальна (сусідська) громада», «плем'я», «неолітична революція», «Родючий півмісяць», «енеоліт», «ремесло», «протомісто»; • встановлює одночасність подій в історичному просторі, тривалість подій, явищ, процесів і їхню віддаленість одне від одного (у межах теми) за допомогою вчителя/вчительки; • показує на історичній карті основні стоянки первісних людей, територію поширення трипільської та середньостогівської археологічних культур, протоміста трипільців; • виявляє й розрізняє (за допомогою вчителя/вчительки) причини та привід, результати й наслідки історичних подій, явищ, процесів; • пояснює (за допомогою
5.	29.09	1	Неоліт. 1. Неолітична революція — перехід від привласнювального до відтворювального господарства. 2. Землеробство та скотарство. 3. Неоліт на українських землях: буго-дністровська археологічна культура. <i>Опрацювати § 6, с. 27-30.</i>	ГР 2		
6.	06.10	1	Суспільна організація найдавніших людських спільнот. 1. Організація влади в найдавніших людських спільнотах. 2. Роди та громади. 3. Життя племені. <i>Опрацювати § 7, с. 31-33.</i>			
7.	13.10	1	Духовний світ первісних людей. 1. Найдавніші релігійні уявлення. 2. Первісне мистецтво. 3. Медичні знання. <i>Опрацювати § 8, с. 34-36.</i>			
8.	20.10	1	Початок доби металів. 1. Господарські перетворення в мідно-кам'яний вік. Протоміста. 2. Мідно-кам'яний вік на території України. 3. Трипільська та середньостогівська археологічні культури. <i>Опрацювати § 9, с. 37-42.</i>	ГР 3		

					віртуального музею «Первісне суспільство на українських землях», «Трипільська культура», — порівняльне мінідослідження «Трипільські протоміста та протоміста Близького Сходу: спільне й відмінне». Диференціація: • вправи на створення коротких повідомлень для соціальної мережі на обрану історичну тематику.	вчителя/вчительки) виклики, що стоять перед людиною, людськими спільнотами в різних природних середовищах, визначає їхні основні стратегії виживання; • розрізняє природні, соціальні, технологічні й культурні зміни та наводить приклади впливу цих змін на життя людини в Первісну добу; • розпізнає на ілюстративному матеріалі пам'ятки палеоліту, мезоліту, неоліту, енеоліту (трипільської і середньостогівської археологічних культур).
9.	03.11	1	Урок узагальнення.	ГР 1,2,3		
		22	Розділ 2. СТАРОДАВНІ ЦИВІЛІЗАЦІЇ АЗІЇ І ПІВНІЧНОЇ АФРИКИ ТА ЇХНЯ ВЗАЄМОДІЯ ІЗ СУСПІЛЬСТВАМИ, ЩО ІСНУВАЛИ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ			
10.	10.11	1	Бронзовий вік. 1. Бронза. 2. Ремесло та торгівля. 3. Суспільство бронзового віку. <i>Опрацювати § 10, с. 44-47.</i>		Фронтальна робота: • розповідь та пояснення вчителя/вчительки; • бесіда вчителя/вчительки з класом;	
11.	17.11	1	Цивілізації в Стародавній історії. Цивілізації Месопотамії. 1. Цивілізації в історії людства. 2. Перші цивілізації Стародавнього світу. 3. Природно-географічні умови Межиріччя. 4. Господарське життя та торгівля.		• одночасне виконання учнями та ученицями пізнавальних завдань під керівництвом учителя/вчительки; • колективні обговорення	

			5. Іригаційні (зрошувальні) системи. <i>Опрацювати § 11-12, с. 48-50.</i>		(дискусія) за темами: — роль іригаційних (зрошувальних) систем у формуванні перших цивілізацій, — чи передбачали рівноправ'я закони Хаммурапі, — значення торгівлі в житті давніх цивілізацій; • виконання письмових робіт (есе); • дидактичні ігри та інтерактивні вправи; • перегляд тематичних навчальних фільмів і відеоматеріалів, презентацій, 3D-моделей. Індивідуальна робота: • виконання вправ на визначення причин, приводу, результатів і наслідків історичної події, явища або процесу; • розрізнення фактів і суджень у запропонованому тексті/уривку з історичного джерела; • виконання вправ із добирання інформації за заданими критеріями за	
12.	24.11	1	Міста-держави Месопотамії. 1. Міста. Шумер і Аккад. 2. Вавилон. 3. Держава Мітанні. <i>Опрацювати § 13, с. 55-58.</i>			Після цього уроку учні зможуть: • називати хронологічні межі розквіту Вавилону за правління Хаммурапі, причини занепаду Нововавилонської держави; • показувати на карті територію Дворіччя, давні міста-держави, територію Вавилонського царства часів Хаммурапі, Халдейського (Нововавилонського) царства; • застосовувати та пояснювати на прикладах поняття: «місто-держава», «клинопис», «закон»; • характеризувати діяльність царя Хаммурапі; • наводити приклади впливу природно-географічних умов Дворіччя на зародження держави та цивілізації; • описувати спосіб життя населення Дворіччя; • виявляти та розрізняє за допомогою вчителя/вчительки причини і привід, результати й наслідки історичних подій, явищ, процесів.
13.	01.12	1	Суспільний устрій держав Месопотамії. 1. Суспільна організація. 2. Уявлення про справедливість на прикладі законів Хаммурапі. <i>Опрацювати § 14, с. 59-61.</i>	ГР 2		
14.	08.12	1	Завоювання в Стародавньому світі. 1. Військові реформи в Ассирії та її завоювання. 2. Халдейське (Нововавилонське) царство. 3. Розквіт Нововавилонської держави. <i>Опрацювати § 15, с. 62-67.</i>			
15.	15.12	1	Повсякденне життя населення Месопотамії. 1. Помешкання. 2. Харчування. 3. Одяг. <i>Опрацювати § 16, с. 68-70.</i>	ГР 3		
16.	22.12	1	Писемність, наукові знання Месопотамії. 1. Писемність. 2. Наукові знання. <i>Опрацювати § 17, с. 71-73.</i>			• пояснювати передумови та особливості появи держави Ассирії; • порівнювати розвиток цієї держави з
17.	12.01	1	Релігія та література Месопотамії.			

			1. Боги Месопотамії. 2. Міфологія. 3. Епос про Гільгамеша. <i>Опрацювати § 18, с. 74-77.</i>		допомогою визначених пошукових систем; • наведення прикладів ключових історичних пам'яток, складання їхнього опису за зображенням; • самостійне складання завдань: окремі запитання, опитувальники, кросворди, ребуси; • поповнення словникового запасу відповідними поняттями й термінами; • складання хронологічних таблиць, ментальних карт, «асоціативних кушів» тощо. Групова робота (у складі пар та/або малих груп): • взаємодія учнів та учениць у складі пар або малих груп під час виконання дидактичних вправ з орієнтування в історичному часі та просторі; • спільне виконання завдань у межах дослідницької діяльності	іншими державами Передньої Азії; • розповідати про внутрішню і зовнішню політику правителів Ассирії і давати їм оцінку; • використовувати в розповіді про Ассирію уривки з історичних джерел; • вживати поняття «імперія» та пояснювати його зміст на конкретному прикладі розвитку Ассирії; • визначає ознаки, які дають змогу пов'язати документи, артефакти (музейні об'єкти) та ілюстративний матеріал з історичним періодом, цивілізаційною належністю (у межах теми); • виявляє та розрізняє за допомогою вчителя/вчительки причини і привід, результати й наслідки історичних подій, явищ, процесів. • розрізняє: — цивілізації Межиріччя (Шумер та Аккад, держава Мітанні, Ассирія та Вавилон (Халдейське царство) і Давнього Єгипту; — Фінікію (міст-держав) та Ізраїльсько-Юдейське царство; — імперію Ахеменідів; — Хараппську та Ведійську цивілізацію Індії; — етапи формування цивілізації Давнього Китаю; • вказує час зародження цивілізацій Межиріччя та Давнього Єгипту, Хараппської і Ведійської цивілізацій,
18.	19.01	1	Персія. 1. Імперія Ахеменідів. Природні умови Давньої Персії. 2. Перська імперія, її устрій та видатні правителі. 3. Зороастризм. <i>Опрацювати § 19, с. 78-81.</i>	ГР 1		
19.	26.01	1	Бронзовий вік на українських землях. 1. Індоевропейці, їхнє господарське та духовне життя. 2. Винайдення колісниць. 3. Розселення індоевропейців. <i>Опрацювати § 21, с. 88-92.</i>			
20.	02.02	1	Перехід від бронзового до залізного віку на території України. 1. Становлення кочового способу життя в причорноморських степах. 2. Кімерійці. 3. Скіфи та їхні зв'язки з давніми цивілізаціями. <i>Опрацювати § 20, с. 82-87.</i>			
21.	09.02	1	Урок узагальнення.	ГР 1,2,3		
22.	16.02	1	Давній Єгипет — «дарунок Нілу». 1. Природні умови Єгипту. 2. Господарське життя.			

			3. Періодизація історії цивілізації Давнього Єгипту. Виникнення Єгипетської держави. <i>Опрацювати § 22, с. 93-101.</i>		(робота з текстовими та візуальними джерелами, хронологічними та синхроністичними таблицями, контурними картами); • робота з додатковими джерелами: — підготовка повідомлень/презентацій за темою (на вибір): «Епос про Гільгамеша», «Закази Хаммурапі: головні принципи», «Пам'ятки Давнього Єгипту», «Дива світу: Вавилон», «Виникнення буддизму» тощо, — добір експонатів для віртуального музею «Цивілізація Месопотамії / Давнього Єгипту / Давнього Китаю / Хараппська цивілізація», — укладання екскурсійного/ туристичного маршруту (на вибір): «Держави Месопотамії», «Таємниці фараонів», «Загадки Давньої Індії» тощо, — порівняльні	створення кодексу законів Хаммурапі; заснування Перської імперії, розквіту фінікійських міст, Ізраїльсько-Юдейського царства, існування першої Китайської імперії, час панування киммерійців і скіфів у Причорномор'ї; • розпізнає та описує пам'ятки Межиріччя, Давнього Єгипту, Індії, Фінікії, Ізраїльсько-Юдейського царства, Персії, Китаю; • дає характеристики історичним персоналіям: Саргон, Хаммурапі, Навуходоносор II, Дарій I Великий, цар Соломон, Будда, Ашока, Цінь Ши Хуан-ді, Конфуцій, Лао-цзи; • визначає спільне й відмінне в організації господарства, суспільства давнини, залежність цих відмінностей від природно-географічних умов; • застосовує терміни й поняття: «іригаційне (зрошувальне землеробство)», «кочівництво», «зигурат», «піраміда» (як історична пам'ятка), «індоєвропейці», «колісниця», «курган», «колонізація», «місто-держава», «імперія», «фараон», «реформа», «політеїзм», «монотеїзм», «Біблія», «клинопис», «ієрогліф», «алфавіт»; • розуміє місце окремої людини в цивілізаціях Сходу, особливості світогляду тогочасних людей; • пояснює особливості кочового способу життя порівняно з осілим;
23.	23.02	1	Суспільний і владний устрій Давнього Єгипту. Видатні правителі та війни Давнього Єгипту. 1. Влада в Давньому Єгипті. 2. Давньоєгипетське суспільство. 3. Видатні правителі. 4. Військове мистецтво. <i>Опрацювати § 23-24, с. 102-113.</i>			
24.	02.03	1	Повсякденне життя Давнього Єгипту. Писемність, релігія та мистецтво Давнього Єгипту. 1. Міста і села. 2. Одяг. 3. Харчування. 4. Помешкання. 5. Писемність. 6. Релігія. 7. Мистецтво. <i>Опрацювати § 25-26, с. 114-126.</i>	ГР 3		
25.	09.03	1	Завершення бронзового віку. Хеттська держава, навала “народів моря.” 1. Хеттська держава. 2. Навала «народів моря». 3. Криза бронзового віку та початок залізного віку. <i>Опрацювати § 27, с. 127-130.</i>	ГР 1		
26.	16.03	1	Фінікія. Ізраїльське царство. 1. Фінікійці. 2. Торгівля та алфавіт.			

			3. Карфаген. 4. Природні умови та населення Давньої Палестини. 5. Господарство та повсякденне життя. 6. Ізраїльське царство. 7. Релігія. <i>Опрацювати § 28-29, с. 131-142.</i>		мінідослідження «Ассирійська та Перська імперії», «Конфуціанство та даосизм». Диференціація: • різнорівневі практичні дидактичні завдання; • вправи для роботи з історичною (контурною) картою різного рівня складності з проявами історичного мислення.	• усвідомлює потребу в збереженні пам'яток минулого; • співвідносить дані карти з іншими джерелами інформації (розповідь учителя/учительки, текст підручника тощо), визначає межі поширення цивілізацій, держав тощо;
27.	30.03	1	Хараппська цивілізація. Ведійський період в історії Індії. 1. Природні умови Індостану. 2. Господарство Хараппської цивілізації. 3. Міста. 4. Дравіди та арії. 5. Ведійська цивілізація. 6. Писемність і література. <i>Опрацювати § 30-31, с. 143-151.</i>			• характеризує зміст монументального будівництва цивілізацій Давнього Єгипту та Месопотамії, Індії та Китаю; • наводить приклади впливу діяльності давньої людини на навколишнє середовище, взаємодії людини та природи, особливості повсякденного життя, пов'язані з природними умовами; • використовує інформацію з різних джерел, зокрема, відео- та аудіоматеріали, матеріали музейних експозицій, для характеристики видатних історичних постатей, формулює власні судження про вчинки історичних осіб.
28.	06.04	1	Релігія Індії. Імперія Маур'їв. 1. Індуїзм. 2. Буддизм. 3. Імперія Маур'їв. <i>Опрацювати § 32, с. 152-157.</i>	ГР 2		
29.	13.04	1	Давньокитайські держави. Імперія Цінь. Цивілізація Давнього Китаю. 1. Природні умови Давнього Китаю. 2. Господарство. 3. Суспільний устрій і влада. Уявлення про владу давніх китайців. 4. Піднесення держави Цінь. 5. Династія Цінь. 6. Династія Хань. Великий шовковий шлях. <i>Опрацювати § 33-34, с. 158-169.</i>			

30.	20.04	1	Культура Давнього Китаю. 1. Писемність. 2. Філософські школи. 3. Релігійні уявлення. <i>Опрацювати § 35, с. 170-174.</i>			
31.	27.04	1	Урок узагальнення.	ГР1, 2,3		
			Розділ 3. АНТИЧНА ЦИВІЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВЗАЄМОДІЯ ІЗ СУСПІЛЬСТВАМИ, ЩО СФОРМУВАЛИСЯ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ			
32.	04.05	1	Поняття Античності. Природні умови Давньої Греції. 1. Періодизація історії Античності. 2. Природні умови Давньої Греції. 3. Господарство та харчування. <i>Опрацювати § 36, с. 177-181.</i>		Фронтальна робота: • розповідь та пояснення вчителя/ вчительки; • бесіда вчителя/вчительки з класом; • одночасне виконання учнями та ученицями пізнавальних завдань під керівництвом учителя/учительки; • колективні обговорення (дискусія) за темами: — Троянська війна в давньогрецькій культурі, — Давня Греція — «цивілізація просто неба», — спадок Мікенської та Мінойської цивілізацій у культурі класичної Греції, — вплив територіальної	Учень/учениця: • установлює послідовність існування Мінойської та Мікенської цивілізацій, класичної (полісної) цивілізації Греції, Римської республіки та імперії; • указує хронологічні межі існування на українських землях грецьких полісів, Боспорського царства, Великої Скіфії; • зазначає послідовність розселення в степах Північного Причорномор'я та Криму скіфів, сарматів, готів, гунів; • з'ясовує час зародження та утвердження християнства, визнання християнства державною релігією Римської імперії, поділу Римської імперії на Західну і Східну, загибелі Західної Римської імперії; • розповідає про видатні пам'ятки культури класичної Греції, Скіфії, елліністичного світу та Риму, грецьких полісів Північного Причорномор'я та
33.	11.05	1	Цивілізації бронзового віку. 1. Мінойська та Мікенська палацові цивілізації. 2. «Темні віки». 3. Троянська війна як історична подія та культурний спадок. <i>Опрацювати § 37, с. 182-189.</i>			
34.	18.05	1	Полісний устрій Давньої Греції. 1. Господарське життя. 2. Суспільний устрій, місце жінки в давньогрецькому суспільстві. 3. Повсякдення.			

			Опрацювати § 38, с. 190-195.		експансії на повсякденне життя римлян; • виконання письмових робіт (типу есе); • дидактичні та інтерактивні ігри; • перегляд навчальних фільмів (Давні Греція та Рим, античні міста-держави Північного Причорномор'я), презентацій, 3D-моделей.	Криму; • виокремлює період, коли відбувалося Велике розселення слов'ян, і його основні напрямки; • розуміє взаємозв'язки давньогрецької, елліністичної та давньоримської культур; • називає особливості античної демократії, зміст прав та обов'язків громадян Афін і Риму, правовий статус різних вільних верств суспільства, рабів; • відзначає роль громадського простору в Афінах, Спарті, Римі; • пояснює, чому класичну грецьку цивілізацію називають «цивілізацією просто неба»; • формулює причини піднесення та занепаду грецьких полісів, елліністичних держав, Великої Скіфії і Римської республіки та імперії; • називає передумови й причини Великої грецької колонізації, експансії Риму та Великого переселення народів; • з'ясовує культурний, історичний спадок античної цивілізації, зв'язки античної цивілізації зі спільнотами, що розвивалися на українських землях; • пояснює виникнення передумов для державності в давніх слов'ян як результат розселення, господарського й культурного розвитку; • формулює історичне значення поширення християнства; • застосовує терміни й поняття: «поліс»,
35.	25.05	1	Спарта. 1. Права та обов'язки громадян полісів. 2. Спарта як «держава — військовий табір». 3. Закони Лікурга. 4. Занепад Спарти. Опрацювати § 39, с. 196-199.	ГР 2		
36.		1	Поняття батьківщини та патріотизму в Давній Греції. 1. Персько-грецькі війни. 2. Образи полководців і воїнів. 3. Піднесення Афін за Перікла. Опрацювати § 40, с. 200-206.		Індивідуальна робота: • виконання вправ із добирання інформації за заданими критеріями за допомогою визначених пошукових систем; • виконання вправ на визначення причин, приводу, результатів і наслідків історичної події, явища або процесу; • розрізнення фактів і суджень у запропонованому тексті/уривку з історичного джерела; • підготовка короткого	
37.		1	Афінська демократія. 1. Різноманітність політичних устроїв давньогрецьких полісів (монархія, олігархія, демократія). Афіни. 2. Реформи Солона. Тиранія Пісістрата. 3. Реформи Клісфена. 4. «Афінська демократія» за Перікла. Опрацювати § 41, с. 207-211.	ГР 3		
38.		1	Релігія та культура Давньої Греції. Мистецтво Давньої Греції. 1. Боги та герої. 2. Античні Олімпійські ігри. 3. Філософія та наукові знання. 4. Архітектура та мистецтво. 5. Давньогрецький театр. Опрацювати § 42-43, с. 212-220.			

39.		1	Велика грецька колонізація. Скіфія. 1. Велика грецька колонізація. 2. Греки-колоністи та місцеве населення. 3. Античні держави на території України. <i>Опрацювати § 44, с. 221-226.</i>	ГР1	повідомлення за заданою вчителем/вчителькою темою; • наведення прикладів ключових історичних пам'яток, складання їхнього опису за зображенням; • самостійне складання завдань: окремі запитання, питувальники, кросворди, ребуси тощо; • поповнення словникового запасу відповідними поняттями й термінами; • складання хронологічних таблиць, ментальних карт, «асоціативних кушів» тощо.	«акрополь», «агора», «громадянин», «демос», «аристократія», «олігархія», «тиранія», «демократія», «Велика грецька колонізація», «діадохи», «еллінізм», «республіка», «патриції», «плебеї», «сенат», «диктатор», «вето», «легіон», «провінція», «експансія», «варвари», «розселення слов'ян»; • дає характеристику історичним персоналіям: Перікл, Александр Македонський, цар Атей, Мітрідат VI Євпатор, Юлій Цезар, Октавіан Август, Константин Великий, Аттила; • показує на карті ключові історико-географічні об'єкти, події періоду існування античної цивілізації (території поширення Мікенської та Мінойської цивілізацій, поліси: Афіни, Спарта, Коринф, напрямки Великої грецької колонізації, Східного походу Александра Македонського, місто Рим), відстежує найбільш значні зміни меж Римської республіки/імперії, указує основні напрямки Великого переселення народів, початку Великого розселення слов'ян тощо; • характеризує суспільний устрій грецьких полісів, Риму, повсякденне життя населення античних полісів Північного Причорномор'я, кочового населення причорноморських степів, спосіб життя (суспільну організацію, основні заняття, духовний світ) давніх слов'ян;
40.		1	Пелопоннеські війни. “Східний похід” Александра Македонського. 1. Пелопоннеські війни. Македонія. 2. Філіпп II. Об'єднання Греції під владою Македонії. Завершення класичного періоду в історії Греції. 3. “Східний похід” Александра Македонського. 4. Елліністичні держави. 5. Елліністична культура. <i>Опрацювати § 45-46, с. 227-238.</i>		Групова робота (у складі пар та/або малих груп): • взаємодія учнів та учениць під час роботи з історичними джерелами або добирання джерел для опису історичних подій, явищ і процесів; • вправа на визначення пріоритетів та формування демократичних цінностей	
41.		1	Урок узагальнення.	ГР 1,2,3		
42.		1	Природні умови Апеннінського півострова. Заснування Рима. Найдавніша історія Риму. 1. Природно-географічні умови Апеннінського півострова та його доримське населення. 2. Заснування Рима. 3. Етруски та їхні здобутки. 4. Рим монархічного періоду. 5. Римська республіка. <i>Опрацювати § 47-48, с. 239-247.</i>			
43.		1	Суспільний устрій Риму. Повсякденне життя Риму за часів Республіки. 1. Населення.			

			2. Боротьба патриціїв і плебеїв. Закони XII таблиць. 3. Римська сім'я. 4. Римські імена. 5. Житло. Харчування. <i>Опрацювати § 49-50, с. 248-258.</i>		(на прикладах історії Давніх Греції та Риму); • робота з додатковими джерелами: — підготовка повідомлень/ презентацій за темою (на вибір): «Золото Мікен», «Видатні полководці Греції та Риму», «Грецькі міста-держави Північного Причорномор'я та Криму», «Скіфські царські кургани», «Слов'янське язичництво» тощо, — добір експонатів для віртуального музею (на вибір): «Антична цивілізація», «Мінойська палацова цивілізація», «Мистецтво класичної Греції», «Еллінізм», «Розквіт Римської імперії», «Варварський світ»; — складання екскурсійного/ туристичного маршруту (на вибір): «Афінський акрополь», «Рим — “місто на семи пагорбах”»,	• використовує інформацію з різних джерел: навчальних, публіцистичних текстів, адаптованих уривків з історичних джерел, інших медіа, доступних матеріалів музейних експозицій для характеристики видатних історичних постатей (Перікл, Александр Македонський, Юлій Цезар, Октавіан Август, Константин Великий та інші); • визначає причини зміни у ставленні Римської держави та суспільства до християнської церкви; • указує потенційно найбільш значущі причини початку Великого переселення народів і розселення слов'ян.
44.		1	Римська «військова машина». 1. Експансія Риму. Пунічні війни. 2. Римське військо. 3. Повсякденне життя солдатів, їхня суспільна роль за часів республіки та імперії. <i>Опрацювати § 51, с. 259-266.</i>	ГР 2		
45.		1	Криза республіканського устрою та виникнення імперії. 1. Криза Республіки. 2. Диктатура Цезаря. 3. Октавіан Август. <i>Опрацювати § 52, с. 267-270.</i>			
46.		1	Римська імперія. 1. Розквіт Римської імперії. 2. Управління імперією. 3. Романізація. <i>Опрацювати § 53, с. 271-276.</i>	ГР 3		
47.		1	Релігія Давнього Риму. 1. Римські боги. 2. Жерці та жриці. 3. Надприродні сили. <i>Опрацювати § 54, с. 277-282.</i>			
48.		1	Мистецтво Риму доби імперії.			

			1. Розвиток римського мистецтва. 2. Архітектура. 3. Література. <i>Опрацювати § 55, с. 283-288.</i>		— порівняльні мінідослідження «Слов'яни та інші сусіди Римської імперії». Диференціація:	
49.		1	Повсякденне життя за часів імперії. 1. Зміни в повсякденному житті. 2. Хліб. Простота і розкіш. 3. Видовища. <i>Опрацювати § 56, с. 289-293.</i>	ГР1	• вправи різного рівня складності з визначенням історичної постаті, аналізу історичного джерела; пошук та розрізнення первинних і вторинних джерел за заданою темою;	
50.		1	«Варварський світ». Кризові явища в Римській імперії. 1. Народи — сусіди Риму. Кельти. 2. Сармати. Боспорське царство. 3. Германські племена. 4. Виникнення та поширення християнства. 5. Криза Римської імперії. Спроби реформування. Константин Великий. 6. Поділ Римської імперії. <i>Опрацювати § 57-58, с. 294-307.</i>		• розрізнення фактів і суджень у запропонованому науково-популярному тексті;	
51.		1	Велике переселення народів. Загибель Західної Римської імперії. Слов'яни. 1. Гуни та готи. 2. Падіння Західної Римської імперії. 3. Слов'янські племена під час Великого переселення народів. 4. Найдавніші предки слов'ян. 5. Анти та склавини. Господарство. 6. Релігійні уявлення. <i>Опрацювати § 59-60, с. 308-318.</i>		• створення образу (словесного, візуального) обраної історичної події.	

52.		1	Урок узагальнення. Узагальнення за курсом. Внесок давніх цивілізацій, культур, народів до скарбниці загальнолюдських надбань.	ГР 1,2,3		
-----	--	---	---	------------------------	--	--